

GENESIS

12:1-9

Gods verbond met Abram en de vervulling
van Zijn beloften in Christus

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/genesis/12-1-9

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Het verbond met Abraham als Bijbels thema	2 min	4
2	Abrams leven in het oude Ur	2 min	5
3	Terah en de aanbidding van andere goden	3 min	5
4	God roept Abram weg uit Mesopotamië	2 min	7
5	Abrams halve gehoorzaamheid en vertraging	4 min	8
6	De verbondsbeloften en Christus	2 min	10
7	Een grote naam en machtig nageslacht	3 min	11
8	Wie Abraham zegent en vervloekt	2 min	12
9	Christus en gelovigen als Abrahams zaad	3 min	13
10	Israël zegenen door het Evangelie	4 min	14
11	De gemeente vervangt Israël niet	2 min	16
12	Het verbond bepaalt wie Israël is	2 min	18
13	Israël als olijfboom van gelovigen	2 min	19
14	Afstamming van Abraham is niet genoeg	4 min	20

15	Kinderen van Abraham door geloof	4 min	23
16	Abram vertrekt uit Haran naar Kanaän	3 min	25
17	De landbelofte en het woord ‘nageslacht’	3 min	26
18	Abrams reis langs Sichem, Bethel en Ai	3 min	28
19	Altaren als aanspraak voor Jahweh	3 min	29
20	Abrams tent, altaren en reis naar de Negev	4 min	31
	Om verder te lezen		32

1

Het verbond met Abraham als Bijbels thema

Aan het einde van Genesis 11 zagen we het begin van het verhaal van Abram. De hoofdstukken 1 tot en met 11 van Genesis vormen in het algemeen wat we de pre-Abrahamitische geschiedenis zouden kunnen noemen. Abram wordt in het laatste deel van hoofdstuk 11 geïntroduceerd. Maar het belangrijke aan Abram is het verbond dat God met hem sloot, en dat komt aan de orde in de openingsverzen van hoofdstuk 12.

In de eerste drie verzen van hoofdstuk 12 vinden we de eerste formulering van wat het Abrahamitische verbond wordt genoemd. Dat wordt in het boek Genesis als geheel meerdere keren herhaald, in de ene of de andere vorm. Tijdens Abrams leven maakt God het verbond minstens zes keer, telkens in een bepaalde vorm, aan hem bekend, en daarnaast een paar keer aan Izak en een paar keer aan Jakob. We zien dit verbond dus tien keer genoemd worden, al gebeurt dat niet altijd even uitvoerig. Soms wordt bij een latere herhaling van het verbond iets toegevoegd wat eerder niet genoemd was.

Maar dit verbond in zijn uiteindelijke vorm is feitelijk het onderwerp van de rest van de Bijbel. Er is wel gezegd dat alles in de hele Bijbel na Genesis 12, de verzen 1 tot en met 3, in het Oude en Nieuwe Testament, zo ongeveer een commentaar op deze drie verzen is. De vervulling van Gods beloften aan Abram is allereerst te zien in Zijn vestiging van het volk Israël, maar daarna ook in het voortbrengen van Christus, door Wie alle volken van de aarde gezegend zullen worden. Christus is het zaad van Abram, en God beloofde in Zijn verbond met Abram dat Hij door zijn zaad alle volken van de aarde zou zegenen.

Uiteindelijk wordt dit vervuld doordat het Evangelie van Christus in de hele wereld wordt verkondigd en doordat mensen deel krijgen aan de zegen van Abraham, zoals Paulus daar in Galaten 3 naar verwees:

opdat de zegen van Abraham zou komen over allen die in Christus geloven.

GALATEN 3:14

Dit verbond wordt hier dus voor het eerst geformuleerd, maar vervolgens wordt het door de rest van de Schrift heen verder ontvouwd.

2

Abrams leven in het oude Ur

In de laatste verzen van hoofdstuk 11 maakten we eerst kennis met Abram en zijn familieachtergrond, voordat hij werkelijk het land Kanaän binnenging. In het land Kanaän begint zijn verhaal echt, maar daarvoor had hij een leven in een plaats die Ur van de Chaldeeën heette. Sommige mensen hebben gedacht dat dit Ur een stad was ergens in de streek van Syrië. Maar de meeste geleerden geloven dat Ur van de Chaldeeën in de vallei van de Tigris en de Eufraat lag, in het Babylonische gebied. Ze vereenzelvigen het met een daar opgegraven stad die Ur heet en waarvan men denkt dat het de geboorteplaats van Abram was.

Geleerden noemen dat gebied tegenwoordig Sumer, en de Sumeriërs vormden een oude cultuur waarover archeologen door opgravingen in dat gebied veel te weten zijn gekomen. Er waren zeer oude geschriften. In de tijd van Abram bestond er schrift, waren er bibliotheken, hadden ze grammatica's en wiskundige teksten, enzovoort. Ze hadden tweeduizend jaar vóór Christus een behoorlijk ontwikkelde cultuur. Dat is de periode waarover we spreken, ongeveer tweeduizend jaar vóór Christus.

Abram woonde in deze ontwikkelde stad. Ze was ontwikkeld, maar naar huidige maatstaven niet groot. Men zegt dat ze misschien ongeveer 60 hectare grond besloeg, met naar schatting wellicht 24.000 inwoners. Maar in die vroege tijd was dat waarschijnlijk een behoorlijk grote stad. En het was, zoals gezegd, een stad met een ontwikkelde cultuur. Abram woonde daar met zijn familie, zijn vader en zijn broers, en blijkbaar in die tijd ook met zijn vrouw.

3

Terah en de aanbidding van andere goden

Zijn vader heette Terah. Over Terahs religieuze achtergrond weten we niet veel. We weten dat hij van Sem afstamde, en Jahweh werd met Sem in verband gebracht in de profetie die Noach in hoofdstuk 9 uitsprak. Maar dat betekent niet dat iedere generatie

onder de nakomelingen van Sem uit godvruchtige mannen bestond. Het lijkt erop dat Terah, ten minste op een bepaald moment in zijn leven, geen man van Jahweh was, maar andere goden aanbad.

We weten dit omdat het zo staat in Jozua 24. Aan het einde van zijn leven spreekt Jozua het volk Israël toe, en hij begint hen aan hun geschiedenis te herinneren. In Jozua 24:2 zei Jozua tegen heel het volk:

Toen zei Jozua tegen heel het volk: Zo zegt de HEERE, de God van Israël: Aan de overzijde van de rivier hebben uw vaders van oude tijden af gewoond, namelijk Terah, de vader van Abraham, en de vader van Nahor; en zij hebben andere goden gediend.

JOZUA 24:2

De woorden:

Ze dienden andere goden.

verwijzen blijkbaar naar Terah en zijn familie, misschien met uitzondering van Abraham. Of misschien zelfs naar Abraham in zijn jeugd. Als hij in een heidens gezin was grootgebracht, kan het met hem zijn gegaan zoals met kinderen die in een christelijk gezin opgroeien en naar de kerk gaan. Zo kan Abram als kind de heidense godsdienst van zijn vader hebben overgenomen of die gewoon als vanzelfsprekend hebben aangenomen. Hoe God Zich aan hem bekendmaakte, of op welke leeftijd, weten we niet precies. Maar we lezen daar wel iets over wanneer we bij hoofdstuk 12 komen.

Dat Terah andere goden aanbad, wordt door Jozua bevestigd, hoewel Laban daar niet noodzakelijk zo over dacht. Of misschien liet Terah zelf de aanbidding van andere goden achter zich om Jahweh te aanbidden. Want in Genesis 31:53 spreekt Laban en zegt hij:

Laten de God van Abraham en de god van Nahor, de god van hun vader, tussen ons oordelen. En Jakob legde een eed af bij de Gevreesde van zijn vader Izak.

GENESIS 31:53

waarmee Terah bedoeld zou zijn. Dit is het moment waarop Laban en Jakob hun verbond sloten om elkaar geen kwaad te doen. Laban noemt Jahweh de God van Abram, de God van Nahor en de God van hun vader Terah. Het kan zijn dat Laban, die zelf enigszins heidens was, eenvoudigweg dacht dat alle goden dezelfde God zijn en dat Terah dezelfde God aanbad als Abram, terwijl dat misschien niet zo was. Maar het is ook mogelijk dat Terah in zijn jongere jaren andere goden had aanbeden en daarna Jahweh ging aanbidden, misschien rond de tijd dat Abram en hij uit Ur van de Chaldeeën vertrokken om naar Kanaän te gaan.

4

God roept Abram weg uit Mesopotamië

We lezen daarover in vers 31 van hoofdstuk 11:

En Terah nam Abram, zijn zoon, en Lot, zijn kleinzoon, de zoon van Haran, en Sarai, zijn schoondochter, de vrouw van zijn zoon Abram, en zij trokken met hen uit Ur van de Chaldeeën om naar het land Kanaän te gaan; en zij kwamen tot Haran en bleven daar wonen.

GENESIS 11:31

Dit wordt voorgesteld alsof het Terahs idee is. Toch hebben we elders in de Schrift informatie die iets anders doet vermoeden.

In hoofdstuk 12, vers 1, staat:

De HEERE nu zei tegen Abram: Gaat u uit uw land, uit uw familiekring en uit het huis van uw vader, naar het land dat Ik u wijzen zal.

GENESIS 12:1

Daarna deed Hij de belofte dat Hij hem tot een groot volk zou maken, enzovoort. Maar merk op dat er staat dat God tegen Abram had gezegd:

Ga weg uit het huis van je vader, verlaat je geboorteland en ga naar een land, en dat land was in feite het land Kanaän.

Wanneer zei God dit tegen Abram? Hoofdstuk 12, vers 1, zegt alleen dat de Heere dit tegen hem had gezegd. Maar wat het tijdstip betreft waarop Hij het zei, vertelt Stefanus ons daarover in Handelingen 7. Daar vertelt hij de geschiedenis van Israël terwijl hij terechtstaat voor het Sanhedrin. In Handelingen 7, vers 2 en 3, zei Stefanus:

En hij zei: Mannenbroeders en vaders, luister! De God der heerlijkheid verscheen aan onze vader Abraham, toen hij nog in Mesopotamië was, voordat hij in Haran woonde, en Hij zei tegen hem: Ga uit uw land en uit uw familie en kom naar een land dat Ik u wijzen zal.

HANDELINGEN 7:2-3

Merk op dat dit woord volgens Stefanus lange tijd vóór hoofdstuk 12, vers 1, tot Abram kwam. Hoofdstuk 12, vers 1, ontkent dat niet, want in Genesis staat alleen dat God dit tegen Abram had gezegd. Er staat niet hoe lang daarvoor dat gebod was gegeven. Maar blijkbaar gebeurde dat toen hij nog in zijn geboortestad Ur van de Chaldeeën woonde. God had hem toen gezegd zijn land en zijn verwanten te verlaten.

5

Abrams halve gehoorzaamheid en vertraging

Hij verliet zijn verwanten niet. Hij verliet wel zijn land. In Genesis 11 zien we zelfs dat het lijkt alsof Terah de stoet aanvoert die uit Ur van de Chaldeeën wegtrekt. Ze gaan naar Haran, blijkbaar met de bedoeling om naar Kanaän te gaan. Ze gingen niet naar Kanaän. Uiteindelijk bleven ze in Haran, en daar stierf Terah. Nadat Terah gestorven was, ging Abram met de verwanten die hem nog restten, of in elk geval met zijn naaste familie, naar het land Kanaän.

Hoe moeten we dit met elkaar in overeenstemming brengen? Het lijkt mij dat God aan Abraham verscheen toen dit gezin in Ur van de Chaldeeën woonde, en niet aan Terah. Dat is wat Stefanus zegt. God verscheen aan Abraham, zei hem dat hij zijn familie en

die streek moest verlaten en naar een land moest gaan, het land Kanaän, waar God hem zou zegenen.

Blijkbaar moet Abram dit aan zijn vader hebben verteld. Hij kon moeilijk anders. Hij ging uit die streek weg. Hij zou afscheid nemen van zijn familie. Het kan zijn dat Terah hem daarvan probeerde af te brengen, maar misschien ook niet. Misschien vond Terah het gewoon een goed idee om mee te gaan. Maar hoe dan ook, als Abram zou gaan, zou Terah ook gaan.

Dat was een probleem, want tegen Abram was gezegd dat hij zijn verwanten en het huis van zijn vader moest verlaten. In plaats daarvan ging het huis van zijn vader met hem mee. Daardoor kwamen ze niet helemaal tot in Kanaän. Abram gehoorzaamde maar half. Hij verliet zijn vaderland wel, maar hij verliet zijn familie niet. Zijn familie werd blijkbaar een belemmering. De naam Terah betekent trouwens vertraging, en het lijkt erop dat Terah meenemen betekende dat je bij het binnengaan van het land Kanaän vertraging over jezelf afriep.

De familie verliet Ur van de Chaldeeën. Ze kwamen in een stad die Haran heette, en blijkbaar wilde Terah daar blijven en haalde hij Abram over om daar ook te blijven. Maar toen Terah stierf, pakte Abram zijn spullen en verliet Haran om naar Kanaän te gaan. Dat lijkt hier de volgorde van de gebeurtenissen te zijn.

Terwijl dit alles wordt verteld, worden ons in hoofdstuk 11, vers 27 tot en met 32, nog enkele andere dingen meegedeeld. Eén daarvan is dat Abram met zijn halfzus was getrouwd. Hier wordt ons niet verteld dat zij zijn halfzus was. Dat wordt ons later, in hoofdstuk 20, verteld. Maar hij was met Sarai getrouwd, blijkbaar in Ur van de Chaldeeën voordat ze vertrokken. En op een bepaald moment had hij zijn neef Lot als zoon aangenomen. Lot was wees geworden doordat zijn vader Haran was gestorven.

Je vraagt je af of het toeval is dat de overleden broer en de stad waar ze verbleven dezelfde naam hadden. Het kan toeval zijn. Het lijkt opmerkelijk dat beide namen zo dicht bij elkaar in het verhaal voorkomen, maar het kan toeval zijn. Het is ook mogelijk dat de plaats waar ze zich vestigden, Haran, nog geen stad was. Misschien stichtten ze daar een klein dorp en vernoemden dat naar de overleden broer, die eerder in Ur van de Chaldeeën gestorven was. Dat zou ons enige reden geven om de naam van de overleden broer in verband te brengen met de naam van de stad. Maar het kan ook toeval zijn. We weten er niet genoeg over om daar iets over te kunnen zeggen.

6

De verbondsbeloften en Christus

Nu zijn we bij hoofdstuk 12, en daar staat:

De HEERE nu zei tegen Abram: Gaat u uit uw land, uit uw familiekring en uit het huis van uw vader, naar het land dat Ik u wijzen zal. Ik zal u tot een groot volk maken, u zegenen en uw naam groot maken; en u zult tot een zegen zijn. Ik zal zegenen wie u zegenen, en wie u vervloekt, zal Ik vervloeken; en in u zullen alle geslachten van de aardbodem gezegend worden.

GENESIS 12:1-3

De beloften zijn aan Abraham gedaan, of ze worden zo verwoord alsof ze aan hem gedaan zijn, in die zin dat hij degene is die alle volken zal zegenen en dat hij tot een zegen zal zijn. Maar we zien eigenlijk niet dat Abraham tijdens zijn leven een grote zegen voor de volken was. Zijn omgang met hen bracht in feite vaak moeilijkheden over hen. Toen hij naar Egypte trok en loog over wie zijn vrouw was, kwamen daardoor plagen over Egypte. Uiteindelijk trok hij er in hoofdstuk 14 ook op uit om oorlog te voeren en enkele volken te overwinnen.

We zien eigenlijk niet dat Abraham in zijn levensloop in het bijzonder een zegen voor volken was. Maar deze beloften zullen niet werkelijk in de man zelf vervuld worden, maar in zijn nageslacht. Dat wordt later duidelijk. Op een later tijdstip zegt Hij:

En in uw Nageslacht zullen alle volken van de aarde gezegend worden, omdat u Mijn stem gehoorzaam geweest bent.

GENESIS 22:18

Dus wat aan Abraham beloofd wordt, zal niet werkelijk tijdens zijn leven vervuld worden. Het zal vervuld worden in zijn Nakomeling, om precies te zijn in Christus.

7

Een grote naam en machtig nageslacht

Maar er staat wel dat Abrams naam groot zal worden. Ook dat gebeurde tijdens zijn eigen leven niet in die mate. Hij werd wel een zeer rijk man, dus ik neem aan dat hij in die streek een tamelijk vooraanstaand man was. Maar uit de latere geschiedenis weten we dat Abram in de gedachten van de meeste mensen op aarde de grootste naam is. We weten dat de Naam van Jezus groter is dan die van Abraham, maar behalve christenen zijn er ook andere mensen die Abraham vereren. De Joden doen dat. Zij zien hem als degene bij wie hun familie en hun godsdienst begonnen zijn. De moslims doen dat ook. De moslims geloven dat de Arabieren via Ismaël van Abraham afstammen. Ook binnen de islam wordt Abraham als een eerbiedwaardige grondlegger gezien.

Dus alle Joden, alle moslims en alle christenen in de wereld vereren deze man. Natuurlijk stellen christenen Christus boven Abram, maar toch behoort Abram tot die mannen uit de oudheid voor wie wij grote eerbied hebben. Denk daar eens over na: hij was een onbekende man die in een heidens land woonde. Hij had iedereen kunnen zijn. God zegt:

Ik zal je naam groot maken.

Nu, 4000 jaar later, zijn er meer mensen die de naam van Abram eren dan enige andere naam ter wereld. Deze belofte is dus beslist vervuld.

Hij heeft van hem een groot volk gemaakt. Dat wil zeggen dat Israël een groot en talrijk volk werd. Uiteindelijk omvatten de beloften die God tegenover Abram herhaalt ook dat hij de voorvader van koningen zal zijn, dat er koningen uit hem zullen voortkomen. En dat waren er veel. Minstens 39 koningen van Israël en Juda stamden van hem af, naast de Edomitische koningen en alle koningen die onder de Ismaëlieten hebben geregeerd. Eén man is de voorvader van verschillende volken. Als je daarover nadenkt, is dat verbazingwekkend.

Misschien was dat in die tijd niet zo verbazingwekkend, omdat er minder mensen waren waaruit alle latere volken konden voortkomen. Maar toch: als hij uit een stad met 24.000 inwoners kwam en juist hij, en niemand van hen, degene was die dit

voorrecht kreeg, zoveel invloed zou krijgen en zulke machtige nakomelingen zou hebben, dan is dat opmerkelijk. Belangrijker nog is dat zijn Zaad, Christus, alle volken van de wereld, alle geslachten van de aarde, zou zegenen, zoals er in vers 3 staat.

8

Wie Abraham zegent en vervloekt

In vers 3 staat inderdaad:

Ik zal zegenen wie jou zegenen, en wie jou vervloekt, zal ik vervloeken.

Deze uitspraak heeft veel christenen ertoe gebracht te geloven dat wij in deze tijd een zeer pro-Israëlsch standpunt moeten innemen vanwege Israëls problemen met de omringende vijanden, met de Palestijnen en de Arabische volken eromheen. Veel christenen zijn hier zeer stellig over en voelen zich er sterk bij betrokken: als Amerika Israël niet steunt, zal er een einde komen aan de tijd waarin Amerika gezegend wordt.

Je zou bijna kunnen zeggen dat het er in zekere zin op lijkt dat dit waar is, want op dit moment lijkt Amerika heel snel af te drijven van de zegeningen, vrijheden en wijsheid die het vroeger had. Juist op dit moment behandelt onze huidige president Israël slecht en behandelt hij hen als volk met minachting. Maar we kunnen de Schrift niet werkelijk uitleggen aan de hand van actuele gebeurtenissen, want actuele gebeurtenissen veranderen voortdurend. Amerika is waarschijnlijk nog steeds Israëls beste vriend ter wereld. We zijn alleen niet meer zo'n goede vriend als vroeger, en het kan zijn dat er weer een omslag in de andere richting komt.

Daaruit volgt niet noodzakelijk dat het Amerika voor de wind gaat of juist niet, afhankelijk van de steun die Amerika wel of niet aan Israël geeft. Maar veel mensen menen dat het lot van alle volken ervan afhangt of zij Israël wel of niet steunen, vanwege deze uitspraak. God zei:

Ik zal zegenen wie jou zegent, en vervloeken wie jou vervloekt.

Vele jaren geleden had ik een vriend in de bediening die werkte voor een christelijke organisatie die zich inzette voor het welzijn van de staat Israël. Hij ging altijd gemeenten langs en zei dat christenen Israëlsche producten zouden moeten kopen om

de Israëlsche economie te helpen ondersteunen. We zouden zeep en andere producten uit Israël moeten kopen, want dan zegenen we Israël.

9

Christus en gelovigen als Abrahams zaad

Nu geloof ik inderdaad dat we Israël moeten zegenen, maar we moeten beseffen dat deze belofte aan Abraham en aan zijn zaad is gedaan. Om te begrijpen wat dat werkelijk betekent, moeten we naar Paulus gaan. Want Paulus was een apostel van Christus en aan hem werd openbaring gegeven over de betekenis van deze beloften. In Galaten hoofdstuk 3, vers 16, zei Paulus:

Welnu, zo zijn de beloften aan Abraham en aan zijn nageslacht gedaan. Hij zegt niet: En aan de nageslachten, alsof er sprake zou zijn van velen; maar van één: En aan uw Nageslacht; dat is Christus.

GALATEN 3:16

Hij heeft het over de beloften die we nu bekijken, waaronder de belofte:

Ik zal zegenen wie u zegenen, en wie u vervloekt, zal Ik vervloeken; en in u zullen alle geslachten van de aardbodem gezegend worden.

GENESIS 12:3

Dat maakt deel uit van de beloften.

Deze beloften werden aan Abraham en aan zijn zaad gedaan, zegt Paulus. Vervolgens verduidelijkt Paulus:

Hij zegt niet: en aan je nakomelingen, alsof het om velen gaat, maar alsof het om één gaat: en aan je nakomeling, en dat is Christus.

De belofte is dus aan Abram en zijn zaad gedaan. Maar Paulus zegt dat we het zaad hier niet moeten opvatten als een mensenras, als veel afzonderlijke personen. Het zaad is één afzonderlijke persoon, Christus. Volgens Paulus zijn de beloften daarom gedaan aan Abram en aan Christus, zijn zaad.

Let op wat hij iets verderop in hetzelfde hoofdstuk zegt, in vers 28 en 29:

Daarbij is het niet van belang dat men Jood is of Griek; daarbij is het niet van belang dat men slaaf is of vrije; daarbij is het niet van belang dat men man is of vrouw; want allen bent u één in Christus Jezus. En als u van Christus bent, dan bent u Abrahams nageslacht en overeenkomstig de belofte erfgenamen.

GALATEN 3:28-29

Tot wie spreekt hij? Hij spreekt tot christenen uit de heidenen. Hij zegt dat als je Christus toebehoort, je het zaad van Abram bent. Jullie zijn de erfgenamen overeenkomstig de belofte. Jullie zijn degenen op wie de belofte betrekking heeft.

Je zou kunnen zeggen: „Ik dacht dat hij in vers 16 zei dat het niet om veel zaden gaat, en wij toch met velen zijn.” Paulus zegt: „Nee, jullie zijn niet velen. Jullie zijn één in Christus.” Er is geen Jood of heiden, slaaf of vrije, man of vrouw. Alle christenen vormen één lichaam in Christus, en dat ene lichaam is het zaad. Jij bent dat zaad als je in Christus bent. Wij zijn zaad, maar wij zijn geen zaden. Wij zijn niet de zaden van Abraham, maar wij zijn het zaad van Abraham. Wij zijn het lichaam van Christus, en Hij is het zaad. De beloften zijn aan Abraham en aan Christus gedaan, zodat degenen die in Christus zijn ook de ontvangers van de beloften zijn.

10

Israël zegenen door het Evangelie

Als er een belofte is dat ieder die Abram en zijn zaad zegent, gezegend zal worden, en dat degenen die hen vervloeken, vervloekt zullen worden, dan zou die eerder te maken hebben met de volken die christenen zo behandelen, of Christus zo behandelen, en niet werkelijk met Israël. Paulus zegt dat we niet de vergissing moeten maken te denken dat het zaad hier naar Israël verwijst. Het is een verwijzing naar Christus.

Willen we Israël zegenen? Natuurlijk willen we Israël zegenen. Tenslotte zullen in het zaad van Abraham alle volken en alle families van de aarde gezegend worden, en daar valt ook het volk Israël onder. Maar wat is de zegen? Is het dat we hun zeep kopen, hun tanks sturen en hun leger en economie ondersteunen? Is dat hoe we Israël zegenen?

Het antwoord komt van Petrus in Handelingen hoofdstuk 3. In de tweede preek van Petrus die voor ons is opgetekend, spreekt hij tot de mensen in Jeruzalem, die Joden zijn. In de laatste twee verzen, verzen 25 en 26, zegt Petrus:

U bent kinderen van de profeten en van het verbond dat God met onze vaders sloot, toen Hij tegen Abraham zei: En in uw Nageslacht zullen alle geslachten van de aarde gezegend worden. God, Die Zijn Kind Jezus heeft doen opstaan, heeft Hem eerst naar u gezonden om u hierin te zegenen dat Hij ieder van u zou afbrengen van zijn slechte daden.

HANDELINGEN 3:25-26

Hij haalt dit vers aan dat we zojuist in Genesis 12:3 hebben gelezen. Vervolgens zegt Petrus:

God heeft Zijn dienaar Jezus opgewekt en Hem eerst naar jullie gestuurd om jullie te zegenen.

Alle families van de aarde zullen gezegend worden door het zaad van Abram, Christus. Maar Petrus zegt: „Jullie krijgen het als eersten.” Israël is de eerste familie die hiertoe de gelegenheid krijgt. Hij zegt:

God heeft Zijn dienaar Jezus opgewekt en Hem eerst naar jullie gestuurd om jullie te zegenen.

Hier wordt de zegen van Abram aan Israël aangeboden. Wat is de zegen? Hij zegt:

Door ieder van jullie van je wandaden af te brengen.

Dat is de zegen.

Hebben we een zegen voor de volken? Die hebben we. Hebben we een zegen voor Israël? Die hebben we. Wat is de zegen? Het is dezelfde zegen die Petrus noemde: hen afkeren van hun ongerechtigheden, hen van de zonde afkeren en naar God toe. Met andere woorden, behoud is de zegen.

In Galaten hoofdstuk 3, waar we zojuist waren, heb ik dit vers eerder genoemd. Maar nu ik zojuist heb gezegd wat ik heb gezegd, moet ik hier misschien een vers laten zien. Galaten 3:14. Paulus zegt:

opdat de zegen van Abraham in Christus Jezus tot de heidenen zou komen, en opdat wij de belofte van de Geest zouden ontvangen door het geloof.

GALATEN 3:14

Met andere woorden, zeggen dat wat God Abraham als zegen gaf, aan het volk Israël toebehoort, is te beperkend. Dit gaat niet over steun aan het volk Israël. Dit is niet zozeer een zegen in de vorm van militaire en economische steun. Het is een zegen die hen van hun ongerechtigheden afkeert, en niet alleen hen. De zegen van Abraham moest ook in Christus Jezus over de heidenen komen, opdat wij door het geloof de belofte van de Geest zouden ontvangen. Door het geloof de belofte van de Geest ontvangen maakt eenvoudigweg deel uit van wat het betekent om behouden te worden. Hij zegt dat de zegen van Abraham het behoud is zoals wij dat in Christus kennen. En die komt niet alleen over de lichamelijke nakomelingen van Abram, maar over allen die in Christus zijn, Jood en heiden.

11

De gemeente vervangt Israël niet

Je kunt dus zien hoe de belofte hier in Genesis 12, vers 1 tot en met 3, in het Nieuwe Testament wordt vervuld. Daarom zou ik de term ‘vervangingstheologie’ over het algemeen niet goedkeuren. Sommige mensen gebruiken die term wanneer ze spreken over degenen die menen dat de gemeente nu de ontvanger is van de zegeningen die

Abraham werden aangeboden. Degenen die deze opvatting vervangingstheologie noemen, bedoelen dat volgens deze opvatting Israël door de gemeente wordt vervangen.

Voor degenen die Israël een warm hart toedragen, zoals ik dat doe en altijd heb gedaan, en die de kerk zien als een behoorlijk gecompromitteerd, lelijk religieus instituut, klinkt het idee om Israël door de kerk te vervangen niet erg aantrekkelijk. Maar als we met de gemeente het lichaam van Christus bedoelen — of, nauwkeuriger gezegd, Christus als Hoofd samen met Zijn lichaam — dan zeggen we niet dat de gemeente Israël heeft vervangen. We zeggen dat Christus het zaad is, niet Israël, maar dat iedereen die in Christus is het zaad is, met Christus in hem. Paulus zei in Galaten 3:29:

En als u van Christus bent, dan bent u Abrahams nageslacht en overeenkomstig de belofte erfgenamen.

GALATEN 3:29

Daar horen ook heidenen bij. Dat betekent niet dat de gemeente Israël heeft vervangen. Het betekent dat de gemeente Israël is.

We zullen zien dat tot het huis van Abraham altijd personen behoorden die biologisch niet aan hem verwant waren. Later, toen Israël uit Egypte trok, behoorde tot die groep wat Mozes in Exodus een gemengde menigte noemt. Ze waren niet allemaal Joden. Er waren enkele heidenen bij hen. Toen ze bij de berg Sinaï kwamen, sloot God een verbond met hen, maakte Hij hen tot een volk en zei Hij tegen hen dat zij Zijn volk zouden zijn als zij Zijn verbond hielden. Hij zei dat als een heiden, een vreemdeling die met geld gekocht was, of een vreemdeling die in je land verbleef, dit ook wilde doen, die persoon zich kon laten besnijden, de sabbat kon houden, het Pascha kon houden en ook deel van Israël kon worden.

12

Het verbond bepaalt wie Israël is

Voor niet-etnische Joden, voor personen die biologisch niet aan alle anderen verwant waren, is er altijd de mogelijkheid geweest om deel van Israël te zijn. Vanaf het allereerste begin was Israël altijd een combinatie van mensen die bloed van Abraham in hun aderen hadden en mensen die geen bloed van Abraham in hun aderen hadden. Maar zij werden als Israël aangemerkt omdat zij in het verbond waren. Zij aanvaardden het verbond dat God met Israël had gesloten.

Toen zei Jeremia dat God met het huis van Israël een nieuw verbond zou sluiten. Jezus zei tegen Zijn discipelen in de bovenzaal:

Deze beker is het nieuwe verbond.

Nu is er een nieuw verbond dat God met het huis van Israël heeft gesloten, en iedereen die trouw is aan dat verbond, is Israël. Je kunt een heiden of een Jood zijn. Als je trouw bent aan het verbond dat God door de Messias met Israël heeft gesloten, ben je Israël. Zo is het altijd geweest. Het maakte niet uit wat je afstamming was. Als je met het volk van God in het verbond was, was je Israël. Je maakte deel uit van Israël. Zo is het nu ook. God heeft Israël onder een nieuw verbond.

En hoe zit het met de Joden die Jezus niet aannemen? Zij behoren daar niet toe. Zij zijn niet in het verbond. Zij zijn niet Israël. Dat was zelfs onder het oude verbond mogelijk. Toen Mozes de wet gaf, was het heel duidelijk dat iedere Jood die bepaalde verboden handelingen verrichtte, van het volk zou worden afgesneden. God zei:

Iedereen die dit doet, wordt uit het volk verstoten.

Dat is een uitdrukking die heel vaak in de wet wordt gebruikt:

Wie zulke dingen doet, moet uit het volk worden verstoten.

Hij heeft het over mensen die voor het grootste deel Joden waren, maar als zij afgoden aanbaden of bepaalde andere genoemde dingen deden, zouden zij worden afgesneden. Dan zouden zij geen Israël meer zijn.

13

Israël als olijfboom van gelovigen

Israël zou dus bestaan uit degenen die het verbond houden. Joden die het verbond niet hielden, zouden worden afgesneden. Heidenen die het verbond aanvaardden, zouden worden opgenomen. Paulus beschrijft Israël in Romeinen 11 als een olijfboom. Hij zei dat sommige van de natuurlijke takken vanwege hun ongeloof zijn afgebroken. Zij zijn het nieuwe verbond niet binnengegaan. Sommige Joden zijn dat wel. De discipelen waren Joden die dat wel deden. De eerste christenen op Pinksteren waren allemaal Joden. Zij aanvaardden Christus in het nieuwe verbond. Die takken bleven aan de boom, maar Paulus zei dat de Joden die niet geloofden, als takken waren die van de boom waren afgebroken. Dit staat in Romeinen 11, waarschijnlijk vanaf ongeveer vers 15 of iets later.

Toen zei Paulus:

Jullie heidenen die in Christus geloven, zijn nu als takken die op de boom zijn geënt.

ROMEINEN 11:17-20

De olijfboom is dus Israël, en de takken eraan zijn een mengeling van Joden die in Christus geloven en heidenen die in Christus geloven. Hoe zit het met Joden die niet in Christus geloven? Zij zijn takken die afgebroken zijn. Ze maken geen deel meer uit van Israël. Zoals er in het Oude Testament bepaalde dingen waren die Joden konden doen waardoor ze het verbond schonden en van het volk afgesneden werden, zo zegt Paulus dat ook de Joden van nu die niet in Christus geloven, van Israël afgesneden zijn. Heidenen die niet in Christus geloven, maken evenmin deel uit van Israël. Israël bestaat dus uit degenen die in Christus zijn.

En als u van Christus bent, dan bent u Abrahams nageslacht en overeenkomstig de belofte erfgenamen.

GALATEN 3:29

14

Afstamming van Abraham is niet genoeg

De belofte waarover we in Genesis lezen, gaat dus niet strikt genomen over raciale groepen. Ja, in latere herhalingen van de belofte wordt wel naar het zaad van Abram verwezen. Maar dit verwijst niet naar al zijn genetische nakomelingen, maar naar één specifiek Zaad, namelijk Christus, zei Paulus. De belofte geldt dus Abram en zijn Zaad. Daarom is een biologische verwantschap met Abram op zichzelf geen garantie voor wat dan ook.

Weet je nog wat Johannes de Doper tegen de Joden van zijn tijd zei? Hij zei:

en denk niet dat u bij uzelf kunt zeggen: Wij hebben Abraham als vader; want ik zeg u dat God zelfs uit deze stenen voor Abraham kinderen kan verwekken.

MATTHEÛS 3:9

Wat zegt hij? Dat je van Abraham afstamt, betekent op zichzelf helemaal niets, net zomin als bij deze stenen. Deze stenen hebben geen bijzondere verhouding met God. En jij evenmin, als je niet op andere gronden een bijzondere verhouding met God hebt. Dat je van Abram afstamt, bewijst niets. Korach stamde ook van hem af. De aarde verzwoeg Korach. Veel Joden kwamen onder Gods oordeel en werden vanwege hun opstand tegen God van Israël afgesneden. Het waren Joodse mensen.

Maar in hoofdstuk 8 van Johannes sprak Jezus tot de Joden van Zijn tijd. Kijk eens wat Hij daar tegen hen zei. In Johannes 8:37 erkende Hij wel dat ze lichamelijk van Abraham afstamden. Hij sprak tegen Joden die enigszins vijandig tegenover Hem stonden. Hij zei:

Ik weet dat u Abrahams nageslacht bent, maar u probeert Mij te doden, omdat Mijn woord in u geen plaats krijgt.

JOHANNES 8:37

Ze antwoordden en zeiden:

Abraham is onze vader.

JOHANNES 8:39

Dat is precies wat Johannes de Doper hun had gezegd niet te zeggen. Weet je nog dat Johannes de Doper zei:

Zeg niet dat Abraham je vader is.

Maar zij zeiden:

Abraham is onze vader.

Jezus zei tegen hen:

Zij antwoordden en zeiden tegen Hem: Abraham is onze vader. Jezus zei tegen hen: Als u Abrahams kinderen was, zou u de werken van Abraham doen. Maar nu probeert u Mij te doden, een Mens Die de waarheid tot u gesproken heeft, die Ik van God gehoord heb. Dat deed Abraham niet. U doet de werken van uw vader. Zij zeiden dan tegen Hem: Wij zijn niet geboren uit hoererij; wij hebben één Vader, namelijk God.

JOHANNES 8:39-41

Toen zeiden ze tegen Hem:

Wij zijn geen buitenechtelijke kinderen. Wij hebben één Vader: God.

Jezus zei tegen hen:

Jezus dan zei tegen hen: Als God uw Vader was, zou u Mij liefhebben; want Ik ben van God uitgegaan en gekomen. Want Ik ben ook niet uit Mijzelf gekomen, maar Hij heeft Mij gezonden. Waarom begrijpt u niet wat Ik zeg? Omdat u Mijn woord niet kunt horen. U bent uit uw vader de duivel, en wilt de begeerten van uw vader doen; die was een mensenmoordenaar van het begin af, en staat niet in de waarheid, want er is in hem geen waarheid. Wanneer hij de leugen spreekt, spreekt hij vanuit wat van hemzelf is, want hij is een leugenaar en de vader van de leugen.

JOHANNES 8:42-44

Let hier op de opbouw. In vers 37 zegt Hij:

Ik weet dat u Abrahams nageslacht bent, maar u probeert Mij te doden, omdat Mijn woord in u geen plaats krijgt.

JOHANNES 8:37

maar Hij zei:

Als jullie echt nakomelingen of kinderen van Abraham waren, zouden jullie hetzelfde doen als Abraham.

Dat zei Hij in vers 39. Jezus heeft dus bepaald wie ervoor in aanmerking komt om kinderen van Abraham genoemd te worden: degenen die de werken van Abraham doen.

15

Kinderen van Abraham door geloof

Wat zijn de werken van Abraham? Wanneer we bij Genesis 15:6 komen, zullen we lezen:

En hij geloofde in de HEERE, en Die rekende hem dat tot gerechtigheid.

GENESIS 15:6

In Christus geloven is de manier waarop iemand de werken van Abraham doet. Wat is dan tegenwoordig een kind van Abraham? Niet iemand met een geslachtslijn die teruggaat tot Abraham, Izak en Jakob, maar iemand die de werken van Abraham doet. Iemand die het geloof van Abraham heeft. Iemand die door geloof gerechtvaardigd wordt, zoals Abraham. Het is mogelijk om genealogisch met Abraham verbonden te zijn en toch de duivel als vader te hebben.

Denk hier nu eens over na. Johannes de Doper zei:

en denk niet dat u bij uzelf kunt zeggen: Wij hebben Abraham als vader; want ik zeg u dat God zelfs uit deze stenen voor Abraham kinderen kan verwekken.

MATTHEÛS 3:9

en misschien had ik je daarvoor een verwijzing moeten geven. Ik ging er nogal snel aan voorbij zonder die te geven. Het staat in Mattheüs 3:9. Denk daar eens over na. God kon uit deze stenen kinderen van Abraham verwekken. Wat betekent dat?

Kan God een steen veranderen in iets anders dan wat die is? Natuurlijk kan Hij dat. Ik geloof dat Jezus stenen in brood had kunnen veranderen als Hij dat had gewild. Kan God stenen in mensen veranderen? Natuurlijk kan Hij dat. Hij veranderde stof in een mens. Als Hij een mens uit stof kan maken, kan Hij een mens uit een steen maken. Maar het gaat hier niet om de vraag of God uit een steen een mens kan maken. Het gaat erom of God een mens kan maken die vervolgens een kind van Abraham is.

Als een kind van Abraham iemand moet zijn die van Abraham afstamt, zou die rots dan ooit van Abraham afgestamd hebben? Als God een rots kon nemen en er een kind van Abraham van kon maken, dan stamde die persoon af van een rots, niet van Abraham. Wat hij zegt, is dat wie je voorouders zijn niet bepaalt of je een kind van Abraham bent. God zou uit die rots een even goed kind van Abraham kunnen maken als jij bent, en die rots zou Abraham niet als voorouder hebben. Hij zou een berghelling als voorouder hebben. Hij zou door zijn biologische en genealogische achtergrond niet aan Abraham verwant zijn.

Wat Johannes dus zegt, is dat het op zichzelf niets betekent als je lichamelijk uit het nageslacht van Abraham geboren bent. Als je dat hebt én het geloof van Abraham, dan heb je alles. Maar als je alleen lichamelijk van Abraham afstamt, ben je geen kind van Abraham, niet in de zin waarin God dat rekent. Een rots zou een beter kind van Abraham kunnen zijn dan zo iemand, als God van een rots een gelovige wilde maken. Hij zou een kind van Abraham zijn doordat hij een gelovige was, niet doordat hij van Abraham afstamde. Dit alles wordt in het Nieuwe Testament naar voren gebracht door Johannes de Doper, door Jezus en door Paulus. Dit is geen vervangingstheologie. Dit is vervullingstheologie. Christus is de vervulling van de beloften die aan Abraham zijn gedaan. De belofte werd gedaan dat in het nageslacht van Abram alle volken van de wereld gezegend zullen worden. Dat wordt nu vervuld, nu het evangelie naar alle volken van de wereld gaat en de zegen komt tot mensen uit ieder volk, doordat zij van hun ongerechtigheden worden afgekeerd en tot Christus worden gekeerd. Dat is de zegen die God voor de volken heeft. Die wordt vervuld in Christus, en wij zijn Zijn lichaam. Er is dus een betekenis waarin de gemeente Israël is, maar het gaat om vervulling, niet om vervanging.

16

Abram vertrekt uit Haran naar Kanaän

Terug naar Genesis 12:4:

Toen ging Abram op weg, zoals de HEERE tot hem gesproken had, en Lot ging met hem mee. Abram was vijfenzeventig jaar oud, toen hij uit Haran vertrok.

GENESIS 12:4

Dit was nadat zijn vader was gestorven. Hij herinnerde zich de belofte en het gebod dat God hem had gegeven om naar het land Kanaän te gaan. Dat was blijkbaar vertraagd doordat zijn vader bij hem was. God moest eerst zijn vader wegnemen voordat Abram werkelijk op weg zou gaan en zou gaan naar de plaats waar hij naartoe moest.

Het is heel verdrietig wanneer God iemand van wie je houdt uit je leven moet wegnemen omdat diegene een obstakel is. Het is beter voor diegene als je hem geen obstakel in je leven laat zijn. Want als God iets heeft wat Hij wil dat je doet, of een plaats waar Hij wil dat je naartoe gaat, en je doet het niet vanwege die persoon of dat ding waar je meer om geeft, dan zal God dat moeten wegnemen om je tot gehoorzaamheid te brengen. Het is beter om te gehoorzamen zonder geliefden tussen jou en God te plaatsen, zodat God niet zegt: “Tja, Ik denk dat Ik hem moet wegnemen, zodat je Mij zult gehoorzamen.”

Terah stierf en Abram verliet Haran, waar hij zich met zijn familie had gevestigd. Hij nam Lot mee. Hier wordt geen redactioneel commentaar op gegeven. Dit is nog altijd niet helemaal hetzelfde als zijn verwanten verlaten, want Lot was zijn neef. Aan de andere kant is het misschien vergeeflijk, omdat Lot een wees was en deel was gaan uitmaken van het directe kerngezin van Abram. Toch zal Lot in hoofdstuk 13 van Abram gescheiden worden. Dat gebeurt alleen nog niet.

Vers 5:

Abram nu nam Sarai, zijn vrouw, en Lot, de zoon van zijn broer, en al hun bezittingen die ze verworven hadden, en de mensen die zij in Haran verkregen hadden; en zij gingen weg om naar het land Kanaän te gaan; en zij kwamen in het land Kanaän.

GENESIS 12:5

Blijkbaar hadden ze dus enkele dienaren verkregen. We weten dat een paar hoofdstukken later een oorlog uitbrak en Abram Lot moest gaan redden. Hij had toen 318 geofende mannelijke dienaren. Hoeveel vrouwelijke dienaren er tot het huishouden behoorden, weten we niet. Mogelijk waren het er evenveel. Maar dit is dus een man die behoorlijk rijk was. Hij was een aanzienlijke sjeik in die streek. Hij had zijn tenten, en met al zijn dienaren moet het wel een tentenstad zijn geweest: 318 volwassen, geofende mannelijke dienaren, naast alle vrouwelijke huisbedienden die ze hadden. Hij had deze dienaren in Haran verkregen. Het is dus duidelijk dat hij een vermogend man was. Hij was een man met geld. Wanneer hij rondtrok, reisden er waarschijnlijk bijna 700 mensen mee. Dat is een behoorlijk grote karavaan. Hij brengt deze dienaren en alles wat hij heeft dus met zich mee wanneer hij het land Kanaän binnengaat.

17

De landbelofte en het woord ‘nageslacht’

De laatste regel van vers 5 zegt:

Zo kwamen ze in Kanaän. Vers 6 zegt:

En Abram trok door dat land heen tot aan de heilige plaats bij Sichem, tot de eik van More. De Kanaänieten woonden toen in dat land.

GENESIS 12:6

Toen verscheen de HEERE aan Abram en zei:

Toen verscheen de HEERE aan Abram en zei: Aan uw nageslacht zal Ik dit land geven. Toen bouwde hij daar een altaar voor de HEERE, Die hem verschenen was.

GENESIS 12:7

De New King James zegt: “To your descendants.” Het Hebreeuwse woord wordt in de King James en de New King James besproken aan de hand van het Engelse woord ‘seed’. De HSV vertaalt het met ‘nageslacht’. Het overeenkomstige woord kan in het Hebreeuws, Grieks en Engels zowel enkelvoudig als collectief worden opgevat. Je kunt over één zaadje spreken, maar ook over een zak zaad of een vrachtwagenlading zaad. “Seed” kan naar een meervoud of een enkelvoud verwijzen. Het is precies die dubbelzinnigheid waarvan Paulus gebruikmaakt in het vers dat we in Galaten 3:16 zagen. Daar zei Paulus dat God de belofte aan het nageslacht van Abram deed. Vervolgens zegt Paulus dat Hij niet “seeds” zei, maar “seed”, en dat is Christus.

Natuurlijk is Paulus’ punt een beetje haarkloverij, want eigenlijk zou er ‘seed’ kunnen staan en kan dat meervoudig of enkelvoudig zijn. Het kan allebei. Maar Paulus maakt een belangrijk punt: het zaad aan wie de belofte werd gedaan, was Christus, niet zaden.

Bij de vertaling van dat woord maakt de New King James volgens mij een fout die de King James niet maakte. De King James liet gewoon het woord ‘seed’ staan, zodat het dubbelzinnig bleef:

Ik zal dit land aan je ‘zaad’ geven.

Maar de New King James vond het woord ‘seed’ kennelijk te ouderwets en koos helaas voor het woord ‘descendants’, waarmee het meervoudig werd gemaakt. Als iemand om de een of andere reden het woord ‘seed’ zou willen vermijden en een moderner woord zou willen gebruiken, maar daarbij in het midden zou willen laten of het enkelvoudig of meervoudig is, dan denk ik dat ‘offspring’ beter zou zijn geweest dan ‘descendants’. Want als je het woord ‘descendant’ gebruikt, moet je het enkelvoudig of meervoudig maken. Maar ‘offspring’ kan één nakomeling of vele nakomelingen zijn. Ik ben het dus niet eens met de vertaalkeuze die de New King James hier heeft

gemaakt. Misschien wil ik er vanaf dit punt, wanneer we het woord ‘descendants’ tegenkomen, dat de New King James zal blijven gebruiken, op wijzen dat het met ‘offspring’ of ‘seed’ vertaald zou moeten worden. Dat betekent dat je bij de afzonderlijke beloften moet bepalen of die in de velen of in die Ene worden vervuld.

18

Abrams reis langs Sichem, Bethel en Ai

Nu zegt Hij wel:

Aan je nakomelingen zal Ik dit land geven, en het gaat om het land Kanaän. We gaan het straks over de beloften aangaande het land hebben. Dit is de eerste keer dat de belofte aangaande het land deel uitmaakt van de beloften die God aan Abram deed, en te zijner tijd zullen we het over de vervulling daarvan hebben.

Toen verscheen de HEERE aan Abram en zei Hij in vers 7:

‘Aan je nakomeling of nageslacht zal Ik dit land geven.’ Daar bouwde Abram een altaar voor de HEERE, Die aan hem verschenen was. Hij trok vandaar naar de berg ten oosten van Bethel en zette zijn tent op, met Bethel in het westen en Ai in het oosten. Daar bouwde hij een altaar voor de HEERE en riep hij de Naam van Jahweh aan. Zo reisde Abram verder, steeds in zuidelijke richting.

Sommige van deze plaatsnamen zeggen ons misschien niets. Waarschijnlijk heb je achter in je Bijbel wel enkele kaarten waarop je ze kunt vinden. Maar laat ik alleen zeggen dat hun betekenis niet zozeer afhangt van de plek waar ze liggen, maar van wat voor plaatsen het uiteindelijk werden. Sichem bijvoorbeeld, de eerste plaats die in vers 6 wordt genoemd—

En Abram trok door dat land heen tot aan de heilige plaats bij Sichem, tot de eik van More. De Kanaänieten woonden toen in dat land.

GENESIS 12:6

—is een plaats waar Abram veel tijd doorbracht, en Jakob ook. Je herinnert je misschien zelfs dat twee zonen van Jakob alle mannen van Sichem doodden nadat ze hen hadden besneden.

Dat was de stad in deze tijd van Abrams leven. Het was min of meer de onofficiële hoofdstad van Kanaän. Daar kwam hij bij een plaats die de terebint van More heette. Daar wordt ons verteld dat de Kanaänieten toen in het land waren. Dat zal ons later in hoofdstuk 13 opnieuw worden verteld. Ons zal opnieuw worden verteld dat de Kanaänieten toen in het land waren.

Waarom wordt dat hier vermeld? In de eerste plaats schreef Mozes dit in een tijd waarin de Kanaänieten natuurlijk nog steeds in het land waren. Toen Mozes schreef, waren de Kanaänieten nog niet uit het land verdreven. Dat gebeurde na de dood van Mozes, door Jozua. Maar Mozes zegt kennelijk dat de Kanaänieten zelfs toen al in het land waren, net zoals ze dat vanuit het gezichtspunt van Mozes nu waren. Vanuit het gezichtspunt van Mozes waren ze nog steeds in het land. Maar hij vertelde zijn publiek dat de Kanaänieten zelfs toen al in het land waren, ver terug in de tijd, honderden jaren geleden, toen Abram daar was. Het was nog steeds hun land. Sichem was min of meer een hoofdstad van die streek, en daar zette Abram voor het eerst zijn tent op en bouwde hij een altaar.

19

Altaren als aanspraak voor Jahweh

Zoals ik al eerder zei, toen we vermeldde dat Noach na zijn vertrek uit de ark eerst een altaar voor de HEERE bouwde, was het bouwen van een altaar een manier om te zeggen: ‘Deze plaats is aan God gewijd.’ Het is als het planten van een vlag. Toen ontdekkingsreizigers uit Portugal, Engeland of Spanje naar dit land kwamen, plantten ze hun vlag in de grond en zeiden daarmee in wezen: ‘Wij eisen deze plaats op voor onze koningin of voor onze koning.’ Toen Amerika naar de maan ging, hebben we daar een vlag neergezet. Nu is het onze maan; niemand anders mag hem hebben.

Maar het planten van de vlag is een symbolische manier om te zeggen: ‘Dit gebied wordt voor mijn land opgeëist, en laat iemand het maar wagen die vlag weg te halen. Dat betekent oorlog. Als je deze vlag weghaalt, betekent dat oorlog.’ Wanneer je de

vlag plant, is het officieel. Dat is in wezen de betekenis van het bouwen van een altaar op een nieuwe plaats.

Toen Noach uit de ark kwam, bouwde hij een altaar en wijdde daarmee de wereld aan Jahweh. Abram komt dit land Kanaän binnen, dat door en door heidens en verdorven is, en gaat allereerst naar wat in wezen de hoofdstad is. Hij bouwt een altaar voor Jahweh en zegt: 'Dit is nu het land van Jahweh.' God had het aan Abram beloofd, maar Abram zegt in wezen: 'Het is werkelijk van God, niet van mij.'

We lezen meerdere keren dat hij altaren bouwde. In vers 7 staat:

Toen verscheen de HEERE aan Abram en zei: Aan uw nageslacht zal Ik dit land geven. Toen bouwde hij daar een altaar voor de HEERE, Die hem verschenen was.

GENESIS 12:7

En ook vers 8 zegt dat hij, toen hij bij een plaats tussen Bethel en Ai kwam, daar eveneens een altaar bouwde. Overal waar hij zich vestigde, bouwde hij een altaar. Overal waar hij kwam, richtte hij een plaats van aanbidding voor God in.

Ik weet niet wat de plaatselijke bevolking daarvan dacht. Het verbranden van offers veroorzaakt uiteraard rook, en mensen konden die van een afstand zien. Toch legde hij tegenover de Kanaänieten een openbare verklaring af: 'Ik aanbid hier Jahweh. Dit is Zijn land.'

Blijkbaar was het land politiek niet zodanig tot één geheel verenigd dat dit voor iedereen bedreigend leek. Er waren daar stadstaten. Bijna alle grote steden in Kanaän hadden hun eigen kleine koning. Het waren kleine koninkrijken. Er waren dus veel koningen, die elk over een stad regeerden. Toen ze Abram met zijn groep zagen, was zijn groep misschien wel even groot als die van velen van hen. Sommige van hun koninkrijken waren mogelijk niet veel groter dan het gevolg dat met Abram meereisde. Misschien namen ze hem daarom eens goed op en zeiden ze: 'Ik weet niet of deze man een bedreiging gaat vormen, maar ik val hem niet lastig voordat ik weet hoe het zit. Hij ziet er geducht uit, maar daarbuiten bouwt hij altaren voor een of andere god van hem.'

20

Abrams tent, altaren en reis naar de Negev

Maar let op: hoewel het woord ‘bouwde’ wordt gebruikt wanneer hij altaren bouwde, staat er in vers 8 dat hij zijn tent opzette:

Vandaar brak hij op naar het bergland ten oosten van Bethel en zette zijn tent op tussen Bethel in het westen en Ai in het oosten. Daar bouwde hij voor de HEERE een altaar en riep de Naam van de HEERE aan.

GENESIS 12:8

Hij bouwde een altaar voor God, maar zette voor zichzelf zijn tent op. Hij vestigde zich niet. Het altaar werd een blijvend, gebouwd bouwwerk dat zelfs nadat hij verdergetrokken was nog een getuigenis zou zijn. Hij trok van plaats naar plaats en maakte aanspraak op het land voor God, maar zelf vestigde hij zich er niet. Abram bouwde nooit een huis voor zichzelf. Hij woonde in een tent, net als Izak en Jakob. Hoewel Jakob volgens mij op een bepaald moment wel een huis bouwde in Sichem, waren ze voor het grootste deel tentbewoners.

Het was zijn land, maar hij vestigde zich er niet. In werkelijkheid was het Gods land. De blijvende bouwwerken daar waren geen monumenten voor Abraham, maar monumenten voor Jahweh. Daarna zette hij zijn tent op tussen Ai en Bethel, twee steden die later in de geschiedenis allebei een belangrijke rol spelen.

Bethel heette in die tijd eigenlijk nog geen Bethel. Dit is de naam waaronder het later bekendstond. In die tijd heette het Luz, en dat weet je doordat je het verhaal van Jakob hebt gelezen. Jakob is degene die het Bethel noemde. Het heette Luz, maar daar kreeg hij een droom. Hij werd wakker en zei:

Dit is het huis van God.

Bethel betekent ‘het huis van God’. Daarom wordt het hier aangeduid met de naam die het later droeg.

In vers 9 staat dat Abram verdertrok en steeds verder naar het zuiden ging. Het woord ‘zuiden’ verwijst hier niet alleen naar een windrichting. Het Hebreeuwse woord is de Negev. De Negev is in Israël werkelijk een streek die nog altijd onder die naam bekendstaat: de zuidelijke woestijn in het zuiden van Juda. Het is het gebied tussen het bewoonde deel van Israël en Egypte. Om de een of andere reden bleef Abram dus verder naar het zuiden trekken.

Waarom hij zich niet gewoon vestigde en op die plaats tussen Ai en Bethel bleef, zoals hij later wel deed en daar lange tijd bleef, wordt ons niet verteld. Het is mogelijk dat zijn kudde zo talrijk waren dat hij voortdurend verder moest trekken, van plaats naar plaats, om nieuwe weidegrond te vinden. Of misschien wilde hij het land in de volle lengte doortrekken, altaren oprichten en aanspraak maken op het geheel. Hoe dan ook, hij trok naar het zuiden. Dat was de eerste stap op weg naar zijn daadwerkelijke afdaling naar Egypte, wat volgens de meeste mensen een vergissing van zijn kant was. Daarover lezen we vanaf vers 10.

Abram is nu in het land aangekomen. Hij heeft er een gewoonte van gemaakt om als het ware vlaggen voor Jahweh te planten en Jahweh daar te aanbidden. Hij verandert dat land in een centrum van aanbidding voor Jahweh, hoewel alle officiële godsdiensten van de streek zeer heidens waren. Ze waren zelfs zo heidens dat ze uiteindelijk uitgeroeid moesten worden vanwege de manier waarop ze hun kinderen offerden aan hun monsterlijke goden en dergelijke.

Maar Abram bevond zich onder hen als iemand die de werkelijke God kende en met deze altaren op openbare plaatsen getuigde van God. Zo beginnen we te lezen over zijn betrekkingen met andere mensen binnen en buiten het land: zijn betrekkingen met de farao in het laatste deel van dit hoofdstuk, en uiteindelijk met enkele koningen uit de streek in hoofdstuk 14. Tot nu toe hebben we hem alleen Kanaän binnen zien trekken, en we zullen verder over zijn verhaal spreken.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Galaten 3:14
- Jozua 24:2

- Genesis 31:53
- Genesis 11:31
- Genesis 12:1
- Handelingen 7:2-3
- Genesis 12:1-3
- Genesis 22:18
- Galaten 3:16
- Genesis 12:3
- Galaten 3:28-29
- Handelingen 3:25-26
- Galaten 3:29
- Romeinen 11:17-20
- Mattheüs 3:9
- Johannes 8:37
- Johannes 8:39
- Johannes 8:39-41
- Johannes 8:42-44
- Genesis 15:6
- Genesis 12:4
- Genesis 12:5
- Genesis 12:6
- Genesis 12:7
- Genesis 12:8

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.